

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ПРИРОДА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ

УДК 342.6;342.7

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlchsjournal-2024-10.04>

ОКСАНА ВОЛОЩУК

кандидат юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри загальнотеоретичної юриспруденції та прав людини

Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія», Україна

ok.voloshchuk@chnu.edu.ua

ORCID: 0000-0003-0991-5605

Анотація. У статті досліджено поняття та сутнісні характеристики міжнародних стандартів правоохоронної діяльності. З'ясовано, що міжнародні стандарти правоохоронної діяльності – взірцеві, модельні правила, зафіксовані в міжнародно-правових актах, які ґрунтуються на повазі прав людини і всіх інших загальнолюдських демократичних цінностях і орієнтують правоохоронні органи на їх дотримання, гарантування та забезпечення безпосередньо при виконанні своїх функціональних посадових обов'язків від імені держави. Окреслено, що основними характерними рисами міжнародних стандартів правоохоронної діяльності є: фундаментальний характер; загальнодемократичний характер; динамічний характер; рекомендаційний характер; загальновизнаний характер; практичний характер; оптимальний характер. Також з'ясовано, що внаслідок динамічного характеру міжнародних стандартів правоохоронної діяльності не можна визначити чітко їх кількість, тому можна вести мову лише про орієнтовний перелік таких стандартів, а також внаслідок багатогранності правоохоронної діяльності існує чимало супідрядних міжнародних стандартів правоохоронної діяльності у різних сферах боротьби, протидії та попередження злочинності. Зроблено висновок про те, що розробка та прийняття міжнародних стандартів – це загальнодемократичний динамічний процес, який впливає на загальносвітовий правовий розвиток у цілому з причин стандартизації підходів держав до регламентації важливих соціальних проблем, в тому числі у правоохоронній сфері, уніфікації модельних норм про права людини на міжнародному рівні і гармонізації та вдосконалення внутрішнього національного законодавства в рамках різних правових систем зокрема. Міжнародні стандарти правоохоронної діяльності ґрунтуються на цих загальних міжнародних стандартах і повинні бути просякнуті ідеєю антропоцентризму, оскільки найважливіше завдання правоохоронних органів – охорона та захист прав людини, завдяки чому забезпечується громадський правопорядок та спокій у суспільстві і державі.

Ключові слова: правоохоронні органи, правоохоронна діяльність, права людини, міжнародні стандарти прав, стандарти прав людини, захист прав людини у правоохоронній діяльності, міжнародний захист прав людини, право на свободу вираження політичних поглядів, практика ЄСПЛ щодо захисту права на свободу вираження політичних поглядів.

PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN LAW ENFORCEMENT ACTIVITIES: CONCEPT, TYPES AND NATURE OF INTERNATIONAL LEGAL STANDARDS

UDC 342.6; 342.7

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlchsjournal-2024-10.04>

OXSANA VOLOSHCHUK

Ph.D., Associate Professor,

Head of the Department of General Theoretical Jurisprudence and Human Rights

Chernivtsi Educational and Scientific Law Institute of National University «Odesa Law Academy», Ukraine

ok.voloshchuk@chnu.edu.ua

ORCID: 0000-0003-0991-5605

Abstract. The article examines the concept and essence of international standards of law enforcement. It has been clarified: international standards of law enforcement activity are model, model rules recorded in international legal acts, are based on respect for human rights, other universal democratic values and guide law enforcement agencies to their observance in the performance of their official duties. The main features of these standards are outlined: fundamentality, general democracy, dynamism, recommendability, universal recognition, practicality, optimality. It was also clarified: due to the dynamic nature of international standards of law enforcement activity, it is not possible to determine their number, there is only an indicative list; due to the multifaceted nature of law enforcement activities, there are many subcontracted international standards of law enforcement activities in various areas of fighting, countering and preventing crime. The conclusion was made: the development and adoption of international standards is a general democratic dynamic process that affects the global legal development as a whole due to the standardization of the approaches of states to the regulation of important social problems, including in the field of law enforcement, the unification of model norms on human rights at the international level and harmonization and improvement of national legislation in various legal systems in particular. International law enforcement standards are based on these general standards and should be imbued with the idea of anthropocentrism.

Key words: law enforcement system, law enforcement agencies, law enforcement activities, human rights, international standards of rights, protection of human rights in law enforcement activities, international protection of human rights, the right to freedom of expression of political views, practice of the ECtHR regarding the protection of the right to freedom of expression of political views.

Постановка проблеми. Як відомо, правоохоронні органи України покликані захищати життя, здоров'я, права і свободи людини і громадянина. При виконанні такої важливої місії вони повинні діяти по совісті і справедливості і, безперечно, в рамках закону. Більше того, нині, враховуючи транснаціональний характер багатьох кримінальних правопорушень, поширення організованої злочинності за межі кордонів однієї країни, екстрадиційні процеси та співпрацю правоохоронних органів різних зарубіжних країн із міжнародними судовими установами, коли йдеться про вчинення і відповідно розслідування міжнародних злочинів, виникає нагальна потреба у запровадженні і сприйнятті загальних міжнародних стандартів правоохоронної діяльності, єдиних модельних правил, яких би мали дотримуватись правоохоронці при виконанні своїх функціональних обов'язків у різних країнах світу. Це покладає на «плечі» правоохоронців додаткове навантаження. І хоча останнім часом все більше можна почути про ці стандарти і в середовищі правоохоронців, і серед політиків, і державних діячів, і науковців, і навіть пересічних громадян, мало хто може дати чітку відповідь, що власне слід розуміти під цим поняттям і які саме стандарти правоохоронної діяльності слід розглядати як міжнародні. Нерозробленість поняття «міжнародні стандарти правоохоронної діяльності», нерозуміння змісту багатьох таких стандартів на практиці часто призводить до нерозуміння правоохоронцями правильного алгоритму дій в тій чи іншій ситуації, що може значно ускладнювати співпрацю між різними правоохоронними органами в сфері боротьби та протидії зі злочинністю, а особливо коли йдеться про міжнародне співробітництво між правоохоронними відомствами різних країн. З метою уникнення таких випадків виникає потреба у проведенні ґрунтовних досліджень сутності та природи «міжнародних стандартів правоохоронної діяльності».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо організації та функціонування правоохоронних органів є предметом досліджень багатьох науковців. Зокрема, можна виділити ґрунтовні доробки таких учених: О. Бандурки, В. Білоуса, М. Вербенського, В. Галунька, В. Грохольського, І. Зозулі, В. Ковальської, О. Мартиненка, В. Олефіра, Т. Плугатара, Т. Проценка, С. Стеценка, О. Ярмаша тощо. Незважаючи на це, якщо вести мову про міжнародні стандарти правоохоронної діяльності, то одразу стає зрозумілим, що у даній сфері у науці існує вакуум. Більшість науковців (О.В. Балинський, В.В. Біліченко, В.О. Боняк, В.Д. Бринцев, Ю.Я. Касараба, А.М. Ключко, Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, П.М. Рабінович, О.С. Стеблінська, К.В. Степаненко, Ю.С. Шемшученко тощо) доволі поверхнево згадують такі стандарти, або при аналізі в цілому стандартів прав людини, або в контексті притягнення правоохоронців до відповідальності в разі здійснення ними різного роду правопорушень при виконанні своїх посадових обов'язків. Однак нинішня реальність диктує нові потреби та вимоги. Сучасні правоохоронці мають неухильно у своїй діяльності дотримуватись міжнародних стандартів і чітко усвідомлювати, як діяти у тій чи іншій ситуації. Враховуючи такий стан речей, вважаємо, що окреслена проблематика вимагає більш прискіпливої уваги зі сторони учених.

Мета статті полягає у дослідженні поняття та сутності міжнародних стандартів правоохоронної діяльності в контексті проблеми охорони та забезпечення прав людини.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, поняття «міжнародні стандарти» почали інтенсивно застосовувати після прийняття Загальної декларації прав людини 1948 року, у якій було окреслено найфундаментальніші права людини як своєрідні взірцеві норми, еталони, до яких мають прагнути всі народи та нації [14, с. 19–29]. Згідно Преамбули Декларації ці права є основою свободи, справедливості та загального миру, а тому їх слід сприймати як права загального характеру для усіх народів [4]. Проте незважаючи на такі прогресивні положення і власне значення Декларації, жоден міжнародно-правовий документ не містить визначення поняття «міжнародні стандарти», хоча про стандарти згадується у багатьох міжнародних документах (до прикладу це Додаток Процедури ефективного виконання мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями (1957 р.) [12], Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила, 1985 р.) [11], Мінімальні

стандартні правила ООН стосовно заходів, не пов'язаних із тюремним ув'язненням (Токійські правила, 1990 р.) [12], Мінімальні стандартні правила ООН щодо поводження із засудженими (Правила Мандели, 2015 р.) [10] тощо.). Аналіз національного законодавства також підтверджує відсутність нормативної дефініції міжнародних стандартів. В окремих нормативно-правових документах йдеться про європейські стандарти або ж згадується категорія стандартів і фактично нічого про міжнародні стандарти. Так, до прикладу у Законі України «Про виконання рішень і застосування практики ЄСПЛ» [5] та Концепції вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів [7] згадується про впровадження європейських стандартів у судочинство та адміністративну практику в Україні. У наказі Міністерства юстиції України «Про затвердження стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі» йдеться про стандарти, які визначаються як «комплекс основних характеристик моделі гарантованого державою захисту, передбачених міжнародними правовими актами, законодавством України, у межах яких та з урахуванням узгодженої правової позиції сторони захисту захисник є незалежним в обранні стратегії і тактики захисту у кримінальному провадженні для здійснення активного та розумного захисту прав, свобод та законних інтересів клієнта всіма не забороненими законом засобами». В інших нормативно-правових документах лиш згадується про дотримання і слідування міжнародним стандартам та принципам.

З огляду на такий стан речей логічним є з'ясування двох питань: що слід вкладати у зміст поняття «міжнародні стандарти» і які існують міжнародні стандарти у сфері правоохоронної діяльності? При зверненні до етимології слова «стандарт» можна з'ясувати, що воно походить від англійського «standard», що буквально означає «норма, модель, зразок», від французького – «estandard», що означає «твердо стояти», тобто слово «стандарт» у світлі окресленої проблематики буквально можна трактувати як певний сталий зразок чи модель.

В енциклопедичних виданнях та словниках термін «стандарт» розкривається наступним чином: щось позбавлене індивідуальних особливостей, своєрідності, оригінальності; шаблон, трафарет (Словник української мови [17], Словник іншомовних слів [16]); певні ознаки, притаманні якомусь явищу, встановлені компетентним органом, звичаєм або за загальною згодою як модель чи зразок (Великий тлумачний словник сучасної української мови [3, с. 1383]); відповідні документи, що затверджені відповідними органами, в яких встановлюються загальні принципи чи характеристики щодо визначених об'єктів стандартизації або технічні вимоги, яким має відповідати конкретна продукція (Популярна юридична енциклопедія [13, с. 453]); документ, що встановлює для загального і багаторазового застосування правила, загальні принципи або характеристики, які стосуються діяльності чи її результатів, з метою досягнення оптимального ступеня впорядкованості у певній галузі і приймається в установленому порядку на основі консенсусу (Юридична енциклопедія [18, с. 614]). Фактично з цих визначень можна зрозуміти, що стандарт – це норма, взірць, що затверджується певним органом чи звичаєм у певній галузі.

Науковці, які досліджують окреслену проблематику звертають увагу на те, що категорія «міжнародні стандарти» має особливе значення для будь-якої сфери чи діяльності, адже саме формування таких взірцевих правил покладається на представників різних націй і народів (провідних науковців, практиків), які, ґрунтуючись на дослідженні законодавчу базу та практику різних країн, виводять модельні взірцеві правила, які можуть сприйматися як певний всезагальний орієнтир. Тобто найбільш вдалі законодавчі формулювання вирішення тієї чи іншої ситуації, які позитивно себе зарекомендували на практиці, і виокремлюються в одну загальну групу – «міжнародні стандарти».

Наступний момент, на який звертають увагу науковців, – це різне смислове навантаження терміну «міжнародний стандарт» у правовій доктрині. На думку одних учених, міжнародні стандарти – це певні норми, зафіксовані у міжнародно-правових актах, які окреслюють можливості індивіда та обов'язки держави щодо їх забезпечення [2, с. 224]. Інші акцентують увагу на тому, що такі норми чи еталони прав людини повинні слугувати орієнтирами, передусім для правоохоронних органів, через діяльність яких держава їх гарантує, охороняє і забезпечує [6, с. 131–132]. Також можна зустріти і інші трактування. Зокрема, міжнародні стандарти – це: універсальні деонтологічні нормативи, принципи і норми, які розроблені і призначені для фахівців у галузі права незалежно від державних кордонів їхньої професійної діяльності і направлені для гуманізації суспільних відносин, підтримання законності та правопорядку в кожній державі світу [8, с. 230]; загальні конвенційні положення та певні правила, які зафіксовані в технічних документах [1, с. 31]; мінімальні взірці, еталони та моделі цивілізаційного орієнтиру для розвитку правової сфери держав [15, с. 371].

Узагальнюючи, можна стверджувати, що міжнародні стандарти – це універсальні норми, принципи та загальнодемократичні ціннісні орієнтири, які визначають загальну модель поведінки певних органів держави в тій чи іншій сфері суспільних відносин. Особливістю таких стандартів, взірцевих орієнтирів чи правил, на думку практично усіх дослідників, є те, що вони направлені на охорону та забезпечення фундаментальних прав людини, які носять передусім природний характер.

Стосовно правоохоронної діяльності, то *міжнародні стандарти* у цій сфері слід розуміти як *взірцеві, модельні правила, зафіксовані в міжнародно-правових актах, які ґрунтуються на повазі прав людини і всіх інших загальнолюдських демократичних цінностях і орієнтують правоохоронні органи на їх дотримання, гарантування та забезпечення безпосередньо при виконанні своїх функціональних посадових обов'язків від імені держави*. Безперечно, дотримання таких стандартів у правоохоронній діяльності має важливе значення для забезпечення законності, правопорядку та громадського спокою у будь-якій державі світу, оскільки вони, як і загальні стандарти прав, володіють загальнодемократичним характером і визначають якість функціонування органів правопорядку.

Загалом практика демонструє численні приклади ігнорування з боку правоохоронних органів стандартами захисту прав людини (під час затримання, проведення арешту, ненадання інформації про права особи, необґрун-

тованого повідомлення про підозру, застосування фізичного чи психологічного тиску тощо). Доволі часто це відбувається під час мирних мітингів, коли громадяни реалізують право на свободу вираження політичних поглядів. Типовими є ситуації, коли правоохоронці затримують учасників таких акцій без чіткої законної підстави, що порушує низку основоположних прав. Подібні дії часто стають предметом розгляду у ЄСПЛ. Такі затримання безпосередньо порушують свободу вираження політичних поглядів, гарантовану ст. 10 Європейською конвенцією про захист прав людини (1950) [21], а також право на мирні зібрання, закріплене у статті 11 Конвенції. Крім того, свавільне затримання суперечить ст. 5 Конвенції, яка забезпечує право на свободу та особисту недоторканність. Затримання осіб лише за те, що їхні політичні погляди критикують владу або не збігаються з офіційною позицією, є неприпустимим. Це не лише порушує принципи законності, необхідності та пропорційності, але й часто переслідує політично мотивовану мету придушення інакомислення. У такому випадку правоохоронні органи не лише перевищують свої повноваження, але й порушують міжнародні стандарти, що вимагають від них дотримуватися нейтральності та поваги до прав громадян. ЄСПЛ у своїй практиці наголошує, що свобода вираження політичних поглядів має ключове значення для функціонування демократичного суспільства. У таких справах, як «Навальний проти Росії» [23, р. 342–378], Суд встановив, що дії правоохоронців мали політично мотивований характер, спрямований на обмеження політичної активності. Подібна позиція була підтверджена у справі «Кудревичус та інші проти Литви» [24, р. 621–645], де ЄСПЛ зазначив, що хоча демонстрація могла створювати певні незручності для інших, це не є достатньою підставою для її розгону чи покарання учасників. Суд підкреслив, що держави зобов'язані сприяти мирним зібранням навіть у випадках, коли їхній зміст не подобається владі. Аналогічно у справі «Оя проти Туреччини» [22, р. 252–267] Суд визнав непропорційним втручанням затримання осіб, які публічно висловлювали критичну позицію щодо уряду. Правоохоронці мають чітко усвідомлювати, що міжнародні стандарти у сфері захисту прав людини покладають на них обов'язок гарантувати право на свободу вираження, особливо у політичному контексті. Їхні дії повинні відповідати принципам законності, нейтральності та необхідності, щоб уникати порушень прав громадян і зміцнювати довіру до правоохоронної системи. Дотримання цих стандартів є не лише юридичним обов'язком, а й моральною вимогою у правовій державі.

Аналіз міжнародно-правових актів дозволяє виокремити специфічні риси міжнародних стандартів у сфері правоохоронної діяльності: фундаментальний характер, тобто ці стандарти випливають із законів совісті, справедливості, людяності та верховенства права; загальнодемократичний характер, що означає, що вони ґрунтуються на повазі та дотриманні основних прав людини; динамічний характер, тобто стандарти постійно удосконалюються, модернізуються і модифікуються, що призводить тільки до збільшення їхнього переліку; рекомендаційний характер, з однієї сторони, це означає можливість відступу від цих стандартів і їх недотримання, але, з іншої сторони, на практиці спостерігається протилежна тенденція: незважаючи на «м'який» характер таких норм («soft law»), кожна демократична держава слідує таким стандартам через належну їх імплементацію у внутрішньо національне законодавство. Також слід враховувати і інші специфічні характеристики, пов'язані із їх загальносвітовим визнанням та підтримкою (загальносвітовий характер) і відповідно наявністю міжнародних механізмів захисту прав людини (подання доповідей, звітів про стан дотримання прав людини в рамках діяльності міжнародних органів, конференції та організацій, звернення за захистом прав до міжнародних судів та органів), а також такі характеристики, як практичний та оптимальний характер, що означає, що такі стандарти, з однієї сторони, є результатом узагальненого практичного досвіду, втіленого у міжнародно-правових актах, а, з іншої, – це консенсус держав з різним рівнем правового регулювання у сфері правоохоронної діяльності щодо певних однакових мінімальних правил [15, с. 371].

Внаслідок динамічного характеру міжнародних стандартів правоохоронної діяльності не можна визначити чітко їх кількість, тому можна вести мову лише про орієнтовний перелік таких стандартів. Крім того, слід враховувати це один важливий нюанс – правоохоронна діяльність настільки багатогранна і охоплює надзвичайно багато охоронюваних сфер, що у кожній з них формуються супідрядні міжнародні стандарти правоохоронної діяльності (до прикладу у сфері боротьби з наркоторгівлею, тероризмом, торгівлею зброєю, відмиванням коштів, здобутих незаконним шляхом, і т.д.). Як правило, керівним началом у правоохоронній діяльності слугують стандарти та взірцеві норми у сфері попередження злочинності та кримінального правосуддя, розроблені фахівцями під егідою ООН у 1992 році. Вони постійно оновлюються і публікуються у спеціальному збірнику, звідки правоохоронці черпають основну інформацію про міжнародні стандарти правоохоронної діяльності. Провідні фахівці, експерти та аналітики Центру соціального розвитку та гуманітарних питань ООН розподілили ці стандарти на такі групи: (1) стандарти, що містяться в нормативних документах про права людини; (2) стандарти, що містяться в нормативних документах про попередження злочинності та кримінальне правосуддя [19]. Нині фахівцями запропоновано доволі розгорнуту систему міжнародних стандартів у сфері правоохоронної діяльності, яка включає наступні групи стандартів: (1) стандарти щодо поводження із особами, які перебувають під вартою, та заходів, що не пов'язані з позбавленням волі; (2) стандарти щодо правосуддя відносно дітей; (3) стандарти у сфері запобігання злочинності, насильства щодо жінок і проблеми жертв; (4) стандарти щодо належного управління, незалежності судової влади, доброчесності персоналу кримінальної юстиції та доступ до правової допомоги; (5) стандарти у сфері правових, інституційних та практичних механізмів міжнародного співробітництва [20]. Фактично ці стандарти рекомендаційного характеру враховуються при прийнятті внутрішньо національного законодавства у сфері боротьби та протидії злочинності, а відтак стають обов'язковими у повсякденній діяльності правоохоронних органів.

Таким чином, *міжнародні стандарти правоохоронної діяльності* слід розуміти як *сукупність міжнародно-правових норм та принципів, які встановлюють вимоги, орієнтири та правила до організації системи правоохоронних органів та здійснення ними правоохоронної діяльності, що конкретизуються та уточнюються у системах*

внутрішньонаціонального законодавства різних держав. Такі стандарти, прийняті і визнані на міжнародно-правовому рівні, діють як критерії при оцінці ситуацій, що регулюються національними правовими системами, дозволяють визначити ступінь реалізації завдань правоохоронних органів та рівень забезпечення законності та правопорядку в державі.

Висновки. Отже, на підставі вищенаведеного можна констатувати, що розробка та прийняття міжнародних стандартів – це загальнодемократичний динамічний процес, який впливає на загальносвітовий правовий розвиток у цілому з причин стандартизації підходів держав до регламентації важливих соціальних проблем, в тому числі у правоохоронній сфері, уніфікації модельних норм про права людини на міжнародному рівні і гармонізації та вдосконалення внутрішньонаціонального законодавства в рамках різних правових систем зокрема. Міжнародні стандарти правоохоронної діяльності ґрунтуються на цих загальних міжнародних стандартах і повинні бути просякнуті ідеєю антропоцентризму, оскільки найважливіше завдання правоохоронних органів – охорона, захист та відновлення у разі порушення прав людини, завдяки чому і забезпечується громадський правопорядок та спокій у суспільстві і державі. Цей процес наразі є об'єктивно обумовленим внаслідок глобалізації сучасного світу, яка має не тільки позитивні ефекти (зближення економічного, політичного, інформаційного, правового та інших просторів, що дозволяє здійснювати управління різними сферами суспільного життя більш ефективно і адекватно сучасним реаліям), а й негативні – різкий темп зростання злочинності, поширення транснаціональної організованої злочинності практично по всіх регіонах світу, вчинення державами низки міжнародних злочинів та ряд інших моментів, що власне вимагає злагодженої співпраці правоохоронних органів різних держав на основі єдиних міжнародних стандартів.

REFERENCES

1. Bilichenko, V. V. (2020). Mizhnarodni standarty shchodo zakhystu kluchovykh prav ta svobod liudyny v diialnosti pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu «Odeska yurydychna akademii»*. Tom 27. S. 30–35.
2. Boniak, V. O. (2015). Orhany okhorony pravoporiadku Ukrainy v suchasnomu vymiri: konstytutsiino-pravovi aspekt : monoh. Dnipropetrovsk : Lira LTD, 384 s.
3. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod., dopov. ta CD) / [Uklad. i holov. red. V.T. Busel]. K. ; Irpin : VTF «Perun», 2009. 1736 s.
4. Zahalna deklaratsiia prav liudyny. Pryiniata i proholoshena rezoliutsiieiu 217 A (III) Heneralnoi Asamblei OON vid 10 hrudnia 1948 roku. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
5. Zakon Ukrainy «Pro vykonannya rishen i zastosuvannya praktyky YeSPL» vid 23 liutoho 2006 roku № 3477-IV. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
6. Klochko, A. M. (2016). Mizhnarodni standarty roboty politsii. Pravookhoronna funktsiia derzhavy: teoretyko-metodolohichni ta istoryko-pravovi problemy : tezy dop. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 25 lystop.). S. 131–133.
7. Kontsepsiia vdoskonalennia sudivnystva dlia utverdzhennia spravedyvoho sudu v Ukraini vidpovidno do yevropeyskykh standartiv, skhvalena Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 10 travnia 2006 roku N 361/2006. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361/2006#Text>
8. Lutsenko, Yu. I., Hurtova, K. M. (2021). Mizhnarodno-pravovi standarty politseiskoi diialnosti shchodo protydii katuvanniam. *Problemy suchasnoi politseistyky* : tezy dop. nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 28 kvit. 2021 r.). Kharkiv : KhNUVS, 244 s.
9. Minimalni standartni pravyla OON stosovno zakhodiv, ne poviazanykh iz tiuremnym uviaznenniam (Tokiiski pravyla, 1990 r.). Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/MU90344>
10. Minimalni standartni pravyla OON shchodo povodzhennia iz zasudzhennyu (Pravyla Mandely, 2015 r.). Retrieved from: https://www.unodc.org/res/justice-and-prison-reform/cpcj-prison-reform_html/UKR_final_Nelson_Mandela_Rules-E-ebook.pdf
11. Minimalni standartni pravyla OON, shcho stosuiutsia vidpravlennia pravosuddia shchodo nepovnolitnikh (Pekinski pravyla, 1985 r.). Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/MU85321>
12. Minimalni standartni pravyla povodzhennia z viazniamy. Dodatok Protседury efektyvnoho vykonannya minimalnykh standartnykh pravyl povodzhennia z viazniamy, rezoliutsiia 663 CI (XXIV) (995_992) vid 31 lypnia 1957 roku. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text
13. Populiarna yurydychna entsyklopediia / kol. avt. : V. K. Hizhevskiy, V. V. Holovchenko... V. S. Kovalskiy (ker.) ta in. K. : Yurinkom Inter, 2003. 528 s.
14. Rabinovych, P. M. (2016). Mizhnarodni standarty prav liudyny: vlastyosti, zahalne poniattia, klasyfikatsiia. *Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. № 1. S. 19–29. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2016_1_4
15. Savchuk, R. (2023). Poniattia ta systema mizhnarodnykh standartiv pravookhoronnoi diialnosti. *Yurydychnyi elektronnyi naukovyi zhurnal*. № 2. S. 363–373.
16. Slovnyk inshomovnykh sliv. Retrieved from: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?>
17. Slovnyk ukrainskoi movy. Retrieved from: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd>
18. Iurydychna entsyklopediia: V 6 t./ Redkol.: Yu.S. Shemshuchenko (vidp. red.) ta in. K. : «Ukr. entsykl.», 2003. T. 5: P-S. 736 s.
19. Compendium of United Nations standards and norms in crime prevention and criminal justice. United Nations Office on Drugs and Crime. Vienna. New York, 2006. 392 p. Retrieved from: https://www.unodc.org/pdf/compendium/compendium_2006.pdf
20. Compendium of United Nations standards and norms in crime prevention and criminal justice. United Nations Office on Drugs and Crime. Vienna. New York, 2016. 471 p. Retrieved from: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/compendium/English_book.pdf

21. European Convention on Human Rights as amended by Protocols Nos. 11, 14 and 15 supplemented by Protocols Nos. 1, 4, 6, 7, 12, 13 and 16. Retrieved from: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG
22. Marshall, J. (2013). Freedom of Assembly under the European Convention on Human Rights. *European Human Rights Law Review*. № 3. P. 252–267.
23. Nowak, M. U.N. (2005). Covenant on Civil and Political Rights: CCPR Commentary. Kehl : N.P. Engel, P. 342–378.
24. Sudre, F. (1998). Le droit à la liberté de réunion dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme. *Revue trimestrielle des droits de l'homme*. № 34. P. 621–645.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. Біліченко В. В. Міжнародні стандарти щодо захисту ключових прав та свобод людини в діяльності правоохоронних органів України. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2020. Том 27. С. 30–35.
2. Боняк В. О. Органи охорони правопорядку України в сучасному вимірі: конституційно-правовий аспект : моног. Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2015. 384 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
4. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) ГА ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
5. Закон України «Про виконання рішень і застосування практики ЄСПЛ» від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
6. Ключко А. М. Міжнародні стандарти роботи поліції. *Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми* : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 25 листоп. 2016 р.). С. 131–133.
7. Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, схвалена Указом Президента України від 10 травня 2006 року № 361/2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361/2006#Text>
8. Луценко Ю. І., Гуртова К. М. Міжнародно-правові стандарти поліцейської діяльності щодо протидії катуванням. *Проблеми сучасної поліцейстики* : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 квіт. 2021 р.). Харків : ХНУВС, 2021. 244 с.
9. Мінімальні стандартні правила ООН стосовно заходів, не пов'язаних із тюремним ув'язненням (Токійські правила, 1990 р.). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU90344>
10. Мінімальні стандартні правила ООН щодо поводження із засудженими (Правила Мандели, 2015 р.). URL: https://www.unodc.org/res/justice-and-prison-reform/crcj-prison-reform_html/UKR_final_Nelson_Mandela_Rules-E-book.pdf
11. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила, 1985 р.). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU85321>
12. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями. Додаток Процедури ефективного виконання мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, резолюція 663 СІ (XXIV) (995_992) від 31 липня 1957 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text
13. Популярна юридична енциклопедія / кол. авт.: В. К. Гіжевський, В. В. Головченко... В. С. Ковальський (кер.) та ін. К. : Юрінком Інтер, 2003. 528 с.
14. Рабінович П. М. Міжнародні стандарти прав людини: властивості, загальне поняття, класифікація. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 1. С. 19–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2016_1_4
15. Савчук Р. Поняття та система міжнародних стандартів правоохоронної діяльності. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2023. № 2. С. 363–373.
16. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?>
17. Словник української мови. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd>
18. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К. : «Укр. енцикл.», 2003. Т. 5: П-С. С. 736 с.
19. Compendium of United Nations standards and norms in crime prevention and criminal justice. United Nations Office on Drugs and Crime. Vienna. New York, 2006. 392 p. URL: https://www.unodc.org/pdf/compendium/compendium_2006.pdf
20. Compendium of United Nations standards and norms in crime prevention and criminal justice. United Nations Office on Drugs and Crime. Vienna. New York, 2016. 471 p. URL: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/compendium/English_book.pdf
21. European Convention on Human Rights as amended by Protocols Nos. 11, 14 and 15 supplemented by Protocols Nos. 1, 4, 6, 7, 12, 13 and 16. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG
22. Marshall J. Freedom of Assembly under the European Convention on Human Rights. *European Human Rights Law Review*. 2013. № 3. P. 252–267.
23. Nowak M. U. N. Covenant on Civil and Political Rights: CCPR Commentary. Kehl : N.P. Engel, 2005. P. 342–378.
24. Sudre F. Le droit à la liberté de réunion dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme. *Revue trimestrielle des droits de l'homme*. 1998. № 34. P. 621–645.